

Den ideologiska freden

En konstruktivistisk förklaring till fred

Petter Holmgren
Fabian Fossum Hylin

Abstract

I den här uppsatsen problematiseras teorierna bakom den demokratiska freden. Uppsatsen presenterar en teoriutvecklande studie genom att introducera en konstruktivistisk förklaring till fred. Eftersom demokratiska länder fortfarande krigar i stor utsträckning, bara inte med varandra, utgår uppsatsen från att demokrati inte är den bakomliggande faktorn till fred. Analysen utgår från konstruktivistisk teori om identitet för att förklara samarbete och fred i internationella relationer. Länders gemensamma ideologiska tillhörighet betonas som anledningen till att stater inte krigar med varandra. För att bevisa detta empiriskt genomförs en kvantitativ studie av krig mellan världens kommunistiska stater sedan 1975 och framåt. Hypotesen är att kommunistiska länder inte krigar med varandra, men undersökningen urskiljer tre krig som motsäger denna hypotes. Dessa krig kan dock ses som undantag vilka förklaras med hjälp av konstruktivistisk teori. Slutligen presenteras teorin om den ideologiska freden.

Nyckelord: demokratiska fredsteorin, fred, identitet, ideologi, kommunism, konstruktivism

Antal ord: 8691

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och problemformulering	1
1.1.1	Frågeställning	2
1.2	Disposition	2
1.3	Avgränsningar och reflektioner	2
2	Metod	4
2.1	Material	4
2.2	Definitioner och operationaliseringar	5
2.2.1	Stat	5
2.2.2	Kommunistisk stat	5
2.2.3	Krig	5
2.2.4	Fred	6
2.2.5	Ideologi	6
2.3	Deskriptiv statistik	6
2.4	Teoriutvecklande och teoriprovande	6
2.5	Urval	7
3	Teori	8
3.1	Demokratiska freden	8
3.1.1	Demokratisk stat	8
3.1.2	Teorins grundantaganden	8
3.1.3	Problem med teorin	10
3.2	Konstruktivism	10
3.2.1	Identitet	10
3.2.2	Vad är konstruktivism?	11
3.2.3	Hur identiteten formar politiken	11
3.2.4	Varför identitet förklarar fred	12
3.2.5	Hur konstruktivismen förklarar krig	13
4	Resultat och analys	14
4.1	Kodning och empiriskt resultat	14
4.2	Analys – tre krig, tre undantag	15
4.2.1	Vietnam attackerar Röda Khmerernas Kambodja	16
4.2.2	Kina attackerar Vietnam	17

4.2.3	Somalia invaderar Etiopien	18
4.3	Avsaknad av gemensam identitet.....	18
4.4	Den ideologiska freden.....	20
5	Slutsats	22
6	Referenser	23
7	Bilaga.....	26

1 Inledning

”Under a nonrepublican constitution, where subjects are not citizens, the easiest thing in the world to do is to declare war. Here the ruler is not a fellow citizen, but the nation’s owner” (Kant, 2010 [1795], s. 13).

Dessa ord skrev den tyske filosofen Immanuel Kant i artikeln *Om den eviga freden* år 1795. Kant menade att krig uppstod på grund av att länder inte styrdes av folket. Det var folket som stred tyrannernas krig och tog stridernas konsekvenser, och eftersom erövringar kunde skapa enorma potentiella vinster låg det i enväldshärskares egenintressen att starta krig. Om bara den allmänna viljan kom fram genom demokratiska (Kant kallade det republikanska) institutioner skulle krigandet försvinna. En evig fred skulle således uppstå genom en demokratisering av världens nationer (Kant, 2010 [1795], s. 13-15). Kants teorier var grunden till vad som idag kallas den demokratiska freden.

Den demokratiska freden är en av de mest etablerade och erkända fredsteorierna inom studiet av internationella relationer. Studenter inom internationell politik får tidigt lära sig att demokratier inte krigar med varandra och världens länder formar ofta sin utrikespolitik efter teorins antaganden. Men är det verkligen så enkelt att demokrati skapar fred? Vi tror att det finns en annan förklaring.

1.1 Syfte och problemformulering

Vi ifrågasätter inte den demokratiska fredsteorin i sig då den är vetenskapligt bevisad och empiriskt stärkt i flera studier. Vad vi ifrågasätter är demokratins relevans som förklaring till varför det råder fred mellan demokratiska stater. För trots de empiriska bevisen för teorin är demokratiska länder minst lika konfliktbenägna som icke-demokratiska stater, skillnaden är bara att demokratiska länder inte krigar mot varandra (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 137). Det existerar alltså ingen evig fred som Kant förutspådde utan snarare en separat fred mellan världens demokratier (Doyle, 1983a, s. 232).

Vårt syfte är att utveckla en konstruktivistisk förklaring till varför stater inte krigar med varandra genom att belysa de gemensamma värderingar som tillkommer stater genom deras ideologi. Vi väljer konstruktivismen som teoretiskt avstamp eftersom vi tror att länder med liknande ideologi också delar en identitet, vilket gör att de förväntas agera i en grupp med snarlika mål och normer. Vi anser alltså att den gemensamma identiteten som stater delar av att vara demokratier är den förklarande faktorn till fred. Invånarna i demokratier delar uppfattningar, normer och identiteter som skapar tillit och fredliga relationer mellan länderna.

Denna normativa del av den demokratiska fredsteorin, som tas upp i uppsatsens teoridel, har nämnts av liberala teoretiker som Bruce Russett och Michael Doyle men inte uppmärksammats tillräckligt enligt vår mening.

Uppsatsen presenterar en teoriutvecklande studie och redogör för nya förklaringar till fenomenet fred. Studien är även av teoriprovande karaktär eftersom vi testar den demokratiska fredens antaganden om att demokrati leder till fred (Esaiasson m.fl., 2007, s. 42-43). Vi vill bevisa att länder med gemensam ideologi är mindre benägna att strida mot varandra, och gör detta genom att analysera det kommunistiska styrelseskicket. Vi undersöker om det råder en kommunistisk fred genom att pröva hypotesen: kommunistiska stater krigar inte med varandra. Om studien kan visa att krig mellan kommunistiska länder inte har skett, eller att det endast har skett få gånger, kan den även motbevisa liberalismens teorier om att demokratiska institutioner skapar fred. Vi kan då istället presentera en konstruktivistisk teori: den ideologiska freden.

1.1.1 Frågeställning

Kan länders gemensamma ideologiska identiteter förklara fred?

1.2 Disposition

Uppsatsen är indelad i fem delar. Första delen innehåller introduktionen, frågeställningen, syftet och uppsatsens avgränsningar. Här formulerar vi även hypotesen. Nästa del behandlar metodvalet och den empiriska undersökningens upplägg. I uppsatsens teoridel presenteras sedan det teoretiska ramverk, den demokratiska freden och konstruktivismen, som vi använder i vår analys. I del fyra redovisas och analyseras resultatet av vår empiriska undersökning med hjälp av konstruktivistisk teori. Slutligen presenterar vi teorin om den ideologiska freden. I uppsatsens sista del redovisas våra slutsatser.

1.3 Avgränsningar och reflektioner

Undersökningen begränsas på flera plan. Bland annat använder vi bara kommunistiska länder som analysobjekt i vår empiriska studie. Vi skulle exempelvis kunna analysera fascistiska stater och se om de har krigat med varandra, men väljer kommunistiska stater eftersom de är lättare att urskilja och har existerat i större utsträckning.

Vi begränsar oss även tidsmässigt genom att studera konflikter från år 1975 och framåt. Avgränsningen underlättar det kvantitativa datainsamlandet samtidigt som analysen ändå täcker en lång tidsperiod som innehåller Kalla Kriget,

Sovjetunionens fall och nutid. Vi gör även en avgränsning i operationaliseringen av krig, vilket förtydligas i metodkapitlets definitionsavsnitt.

Avgränsningarna är nödvändiga eftersom det annars är svårt att veta vad som kan tolkas som exempelvis krig eller kommunism. Det finns problem med våra definitioner av begreppen men problemen består hur vi än skulle välja att gå till väga. Därför lägger vi mycket tid och noggrannhet på att koda länderna. Det här gör vi för att få med länder med gemensam ideologisk identitet och samtidigt få med tillräckligt många länder för att kunna genomföra en empirisk analys med generaliserande ambitioner.

2 Metod

Vi tror att den demokratiska freden bygger på ett spuriöst samband, där demokrati endast är en skenbar förklaring till fred. Vi kontrollerar om det föreligger ett spuriöst samband genom att föra in en annan bakomliggande variabel, kommunism, för att se om fredssambandet fortfarande föreligger (Esaiasson m.fl., 2007, s. 94).

Demokratin i sig förklarar inte varför demokratiska länder inte krigar. Det är de gemensamma normerna, oberoende av vilka de är, som gör det otänkbart och oacceptabelt för demokratiska länder att ingå krig med varandra. Att det är normerna som bidrar till fred ska vi bevisa med en kvantitativ undersökning av världens kommunistiska länder sedan 1975. Om inte de heller har krigat med varandra antar vi att identitet är den förklarande faktorn.

Konstruktivister ser skeptiskt på rationalistiska metoder för att hitta kausala samband. Detta gäller även för den demokratiska fredsteorin eftersom det är svårt att hitta variabler oberoende av forskarens subjektiva bedömningar och utan att denne gör mätfel. Konstruktivister tror även att flera variabler kan skapa eller påverka en annan variabel, vilket gör det svårt att hitta ett kausalt samband (Nau, 2007, s. 395). Samtidigt som vi utgår från konstruktivistisk teori genomför vi en empirisk undersökning för att försöka urskilja ett kausalt samband. Esaiasson med flera menar att teoretiker med olika epistemologiska och ontologiska perspektiv ändå kan producera allmän kunskap (Esaiasson m.fl., 2007, s. 17).

2.1 Material

Vi använder litteratur skriven av etablerade liberaler och konstruktivister för att underbygga uppsatsens teoretiska bakgrund. För teorin bakom den demokratiska freden används främst skrifter av Michael Doyle och Bruce Russett medan den konstruktivistiska teorin i huvudsak utgår från Lars-Erik Cederman, Christopher Daase och Alexander Wendt. Materialet hämtas från vetenskapliga artiklar, antologier och facklitteratur.

För den kvantitativa studien används främst Uppsala universitets databas Uppsala Conflict Data Program Conflict Encyclopedia (förkortas härnäst UCDP) för datainsamlandet av när och om länder har krigat. Databasen är en av världens mest etablerade och detaljerade konfliktregister, och erbjuder den kanske bästa möjliga operationaliseringen av begreppet krig (UCDP: Program overview). För kategoriseringen av världens kommunistiska länder använder vi Nationalencyklopedins hemsida tillsammans med kompletterande officiella

hemsidor. När vi undersöker specialfallen i studiens analysdel använder vi oss främst av ämnesspecifika böcker.

2.2 Definitioner och operationaliseringar

2.2.1 Stat

Enligt UCDP är en stat ett specifikt territorium som kontrolleras av en internationellt erkänd regering. Vi använder den definitionen för operationaliseringen av begreppet stat (UCDP: definitions: state). Vi skiftar mellan att använda begreppen stat och land med samma innebörd.

2.2.2 Kommunistisk stat

Kommunismen i sig har antagit många olika former genom åren. Vi har inte utrymme att analysera de utvalda ländernas typ av kommunism, och det är inte heller av relevans för vår uppsats.

Vi definierar helt enkelt en kommunistisk stat som en stat med ett självuttalat kommunistiskt styre eller med ett kommunistiskt parti vid makten. Vi går inte in på djupet i varje land utan ser ytligt på den officiella statsideologin eller det styrande partiet. Vi räknar exempelvis bort partier som har sitt ursprung i kommunistpartier men numera är socialistiska eller liknande. Det blir annars en alltför svår avgränsning att göra. Den här problematiken diskuteras utförligt i urvalsavsnittet nedan.

2.2.3 Krig

Enligt UCDP är krig en väpnad konflikt mellan två parter med minst 1000 stridsrelaterade dödsfall per år (UCDP: definitions: intensity). Vi väljer att använda denna operationalisering av vad krig faktiskt är, något som annars kan vara diskuterbart, eftersom den är etablerad och även används vid den demokratiska fredens undersökningar (Russett, 1993, s. 12).

Vår studie undersöker endast mellanstatliga krig. Detta definierar UCDP som krig mellan två staters regeringar och är den sorts krig som är av betydelse för vår studie (UCDP: definitions: conflict, interstate). Vi fokuserar på mellanstatliga krig eftersom vi förutsätter stater som enhetliga aktörer och studerar deras relationer med andra stater. Interna konflikter är därför inte relevanta och även den demokratiska fredsteorin fokuserar på mellanstatliga krig (Russett, 1993, s. 12).

Eftersom vi använder oss av vedertagna definitioner underlättar det uppsatsens kumulativa bidrag och gör den lättare att jämföra med andra undersökningar, till exempel med den demokratiska fredsteorin (Esaiasson m.fl., 2007, s. 66-67).

2.2.4 Fred

Fred definieras som ett tillstånd med avsaknad av krig mellan stater.

2.2.5 Ideologi

Vi definierar ideologi som ett lands politiska åskådning vilken medför grundläggande värderingar och normer för hur samhället bör styras (Liedman, 2011).

2.3 Deskriptiv statistik

Vi använder beskrivande statistik för att redovisa insamlad data från Nationalencyklopedin och UCDP. Sammanställningen gör vi för att på ett enklare sätt visa det kausala sambandet mellan ideologi och fred. Det finns en avskiljning mellan den statistiska och den kvalitativa delen av studien. Uppsatsen handlar om att försöka bevisa att X (ideologisk identitet) istället för Y (demokrati) leder till Z (fred).

Med den kvantitativa undersökningen behandlar vi frågan om länderna har krigat med varandra eller inte. Statistiken använder vi för att besvara vår beskrivande hypotes: kommunistiska länder krigar inte med varandra (Esaiasson m.fl., 2007, s. 398). Eftersom empirin svarar på frågan om länderna har krigat eller inte är det en envariabelfråga. Vi använder oss av nominalskala för att koda ja eller nej om staterna har krigat med varandra (Esaiasson m.fl., 2007, s. 394-396). Om resultatet redovisar statistiskt bevis för att det existerar fred mellan kommunistiska länder förklarar vi det genom att utveckla teorin om den ideologiska freden. Det här gör vi kvalitativt i analysdelen med hjälp av konstruktivistisk teori.

2.4 Teoriutvecklande och teoriprovande

Med sambandet att länder med liknande statsideologi inte krigar med varandra är vår studie teoriutvecklande eftersom vi formulerar en ny förklaring till fenomenet fred (Esaiasson m.fl., 2007, s. 43). Det finns två olika typer av teoriutvecklande metoder: att hitta förklaringsfaktorer och att utveckla kausala mekanismer. Vi

väljer att använda den förstnämnda, då vi försöker hitta nya förklaringsfaktorer genom att föra fram en konkurrerande förklaring till fred som vi anser att tidigare forskning har förbisett (Esaiasson m.fl., 2007, s. 124). Genom att utveckla och komplettera två existerande teorier, den demokratiska freden och konstruktivismen, formar vi en ny teori med hjälp av vårt empiriska resultat.

Eftersom renodlade teoriutvecklande studier är svår genomförliga är vår studie även av teoriprovande karaktär. Vi prövar den demokratiska freden eftersom resultatet av studien påverkar teorins relevans. Om resultatet visar att vår ideologiska fredsteori inte stämmer stärker det den demokratiska fredsteorin. Det kausala sambandet blir då tydligt: de demokratiska institutionerna leder till fred mellan länder i större utsträckning än vad gemensam ideologisk identitet gör. Om undersökningen istället visar att det föreligger en ideologisk fred får teorin om den demokratiska freden sämre förklaringsförmåga (Esaiasson m.fl., 2007, s. 42).

Studien omfattar många fall vilket gynnar teoriprovande studier. Vi undviker för snäva definitioner för att inte genomföra en undersökning med få analysobjekt vilket sänker generaliseringsmöjligheterna (Esaiasson m.fl., 2007, s. 125-126).

2.5 Urval

Vårt urval har att göra med två olika populationer: såväl populationen av världens länder som populationen av kommunistiska länder. Vi vill förklara varför fred råder internationellt och våra analysenheter är därför stater. På så vis kan man säga att vi gör ett strategiskt urval där endast de analysenheterna med sökta egenskaper, kommunistiska länder, studeras.

Inom detta urval undersöker vi sedan samtliga fall för att kunna generalisera resultaten till att gälla för hela populationen. Resultaten från studerandet av alla kommunistiska länder under och efter år 1975 stärker den externa validiteten. Vi använder resultatet från studien av kommunistiska länder för att sedan generalisera vår teori om att länder med gemensam ideologisk identitet inte krigar med varandra (Esaiasson m.fl., 2007, s. 179).

Vi inser att det givetvis finns risk för bristande begreppsvaliditet eftersom definitionen av kommunism i sig är svår och varierande. Det kan hända att vår begränsning till stater styrda av kommunistiska partier gör att vi missar eller felaktigt tar med några stater i analysen (Esaiasson m.fl., 2007, s. 64). Tolkningsproblem uppstår eftersom partier ofta har förändrat såväl beteckning som politik efter att ha kommit till makten och det är svårt att veta om de fortfarande behållit sitt kommunistiska förflutna. Detta innebär att vi konsekvent kodar länderna efter det styrande partiets ideologiska riktning under den tid det är vid makten enligt Nationalencyklopedin. Vi kategoriserar därför helt enkelt ett land som kommunistiskt om det styrts av ett parti med uttalad kommunistisk agenda. Kodningen görs noga och vi förklarar den så att det blir möjligt att intersubjektivt följa vårt resonemang.

3 Teori

3.1 Demokratiska freden

3.1.1 Demokratisk stat

De två stora teoretikerna bakom den demokratiska fredsteorin, Bruce Russett och Michael Doyle, definierar en demokratisk stat som en stat med allmän rösträtt, fria val, yttrandefrihet, civila rättigheter och folkvald representation (Russett, 1993, s. 14).

En mer ingående och genomgripande definition av en demokratisk stat behövs inte eftersom vår undersökning inte mäter variabeln demokrati. Vi väljer ändå att klargöra begreppet för att underlätta läsarens förståelse för den demokratiska fredsteorins innebörd.

3.1.2 Teorins grundantaganden

I modern tid har Kants teorier fått ett stort uppsving. Idealismens store förespråkare, den amerikanske presidenten Woodrow Wilson, förkroppsligade på många vis den tyske filosofens över 100 år gamla tankar med sina kosmopolitiska och demokratiska idéer för världsfred efter första världskriget. I ett tal inför den amerikanska kongressen i april 1917 urskuldade han exempelvis det tyska folket för världskrigets konsekvenser med orden:

It was not upon their impulse that their government acted in entering this war... It was a war determined upon as wars used to be determined upon in the old unhappy days when peoples were nowhere consulted by their rulers and wars were provoked and waged in the interest of dynasties or of little groups of ambitious men who were accustomed to use their fellow men as pawns and tools (Russett, 1993, s. 3).

Idén om den demokratiska freden presenterades först på riktigt under andra hälften av 1900-talet då det genomfördes omfattande studier för att testa om Kants teorier hade empirisk relevans (Baylis, 2008, s. 233). Kant förespråkade en stat med individuella rättigheter, social ordning och ett ordnat politiskt styre och klimat (Doyle, 1983a, s. 225-226). Genom att utgå från den moderna definitionen

av demokrati, vilken redovisas i föregående avsnitt, har Doyle och Russett studerat länder som uppfyllt dessa liberala kriterier genom historien (Russett, 1993, s. 14) (Doyle, 1983a, s. 213-215). Deras forskning påvisar ett statistiskt signifikant bevis för att demokratiska stater är mindre benägna att attackera varandra, och konstaterar att inget krig har utbrutit mellan länder med demokratiskt vald representation sedan 1789 (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 136-137).

En förklaring till den demokratiska freden är att valda representanter måste lyssna på en variation av åsikter innan beslut fattas. Nationella ledare är måna om att följa opinionen och inte bryta mot folkets uttryckta vilja eftersom de då löper mindre chans att bli omvalda (Doyle, 2005, s. 464). För att behålla sin position måste ledarna därför ta hänsyn till folkets vilja för att säkra väljarnas röster (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 80). Vidare ger de demokratiska institutionerna utrymme för rationella aktörer. Invånare i demokratiska länder måste lyssna och kompromissa, vilket förhindrar drastiska och irrationella beslut (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 236).

Idén om den demokratiska freden är viktig för att förstå dagens internationella politik. Eftersom demokratier inte strider med varandra skulle krig enligt teorin kunna utrotas genom en demokratisering av världens länder (Nau, 2007, s. 394). Moderna amerikanska presidenter från Ronald Reagan till Bill Clinton har rättfärdigat landets expansiva utrikespolitik med syftet att sprida demokrati, och George W. Bushs citat: "Our aim is a democratic peace" illustrerar detta väl. Liberala stater går alltså ofta i krig för att skapa fred (Dunne, 2008, s. 117-118) (Baylis, 2008, s. 233) (Doyle, 2010 [1986], s. 50).

Russett ser flera andra element bakom den demokratiska freden. Han använder sig av demokratiska identitetsfaktorer tillsammans med de liberala inslagen handel och institutioner och betonar dessa för att förklara fredsteorin (Nau, 2007, s. 400). Vidare menar Doyle exempelvis att demokratiska förpliktelser såsom respekt för mänskliga rättigheter är en viktig del av teorin (Doyle, 2005, s. 463). Enligt Doyles citat: "The interests of the United States must be consistent with its principles. We must have no liberal enemies and no unconditional alliances with nonliberal states.", måste länders utrikespolitik stämma överens med dess ideologiska värderingar (Doyle, 1983b, s. 345). På det sättet stärks den ideologiska gruppens samhörighet och syfte.

Enligt många forskare förklaras fred alltså av normativa förbindelser mellan stater snarare än av demokratin i sig. En förklaring till att demokratier inte går i krig med varandra kan därför vara att de delar identitet i form av demokratiska normer och regler för agerande (Nau, 2007, s. 395).

3.1.3 Problem med teorin

Det finns problem med den demokratiska fredsteorin eftersom olika undersökningar visar på olika resultat. Studier påverkas av vad forskaren gör för definitioner av exempelvis en demokratisk stat och beroende på hur långt tillbaka i tiden analysen sträcker sig. Vissa undersökningar gör distinktioner mellan fullständigt liberala länder, som USA eller Tyskland, och icke-liberala demokratier, som forna Jugoslavien, vilket givetvis påverkar resultatet (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 136). Russett gör flera undantag. Till exempel säger han att vissa krig var inomstatliga eftersom den ena parten inte var internationellt erkänd vid tillfället. Kolonialmakter som slogs mot ett lands befolkning räknas också bort liksom länder som officiellt var demokratiska men fortfarande styrdes informellt av kungahuset (Russett, 1993, s. 16-19).

Resultaten varierar också beroende på definitionen av krig, alltså hur många stridsrelaterade dödsfall en konflikt ska uppnå för att klassas som ett krig. Tidigare forskning visar även på att autokratiska länder är lika fredliga med varandra som demokratiska länder är, vilket stödjer vår teori om den ideologiska freden (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 136-137).

3.2 Konstruktivism

3.2.1 Identitet

Den konstruktivistiske statsvetaren Alexander Wendt definierar identitet som ett subjekts utmärkande karaktärsdrag och tydliga uppfattningar av sig själv. Han använder begreppet för att förklara aktörers roll i en specifik social situation och grupperns ageranden mot ett gemensamt mål (Wendt, 2010 [1992], s. 66).

Individer, grupper och inte minst länder kan utifrån denna förklaring ha gemensamma identiteter vilka kan variera från att vara vän eller fiende, väststat eller öststat, ung eller gammal, demokratisk eller icke-demokratisk med mera (Daase – Cederman, 2003 s. 7-8) (Wendt, 2010 [1992], s. 66). Det existerar alltså flera identiteter eftersom grupper av människor eller länder kan ha likadana identiteter vilka kan vara såväl sociala som kollektiva. Den här uppsatsen fördjupar sig dock inte i olika sorters identiteter utan fokuserar på den ideologiska tillhörigheten analysenheterna delar i egenskap av att vara kommunistiska stater. Vi operationaliserar följaktligen identitet som ett lands ideologiska tillhörighet och i vår studie är kommunism i fokus.

3.2.2 Vad är konstruktivism?

Konstruktivismen är en epistemologisk disciplin som ifrågasätter en oberoende objektiv verklighet. Teorin grundar sig i att samhället är en social konstruktion skapad av mänskliga överenskommelser, normer och relationer (Wendt, 2010 [1992], s. 73).

I artikeln *Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics* som publicerades i början på 1990-talet, använder Alexander Wendt dessa grundantaganden för att presentera en alternativ förklaring till internationella relationer. Eftersom verkligheten inte existerar oberoende av människan existerar inte heller det internationella systemet oberoende av staterna. Medan de realistiska och liberala perspektiven förutsätter stater som rationella nyttomaximerare som agerar under givna förutsättningar, menar Wendt att institutioner och relationer enbart är sociala konstruktioner och symboler för länders ständigt föränderliga subjektiva normer och intressen (Barnett, 2008, s. 162-163). Faktiska strukturer säger därför ingenting om staters agerande utan det internationella systemets karaktär beror på fördelningen av identiteter.

Vi använder konstruktivismens antaganden för att påvisa att fred beror på länders gemensamma ideologiska identitet. Med Wendts teorier som stöd antar vi att länder identifierar sig med länder med likartad ideologi. Detta är anledningen till att vi kan operationalisera identitet som ideologisk tillhörighet. Kommunistiska länder, med allt vad det innebär, bör agera på ett igenkännande och fredligt sätt mot likasinnade stater eftersom det är vad som förväntas av dem. Det går inte att sätta bestämda och definitiva epitet på länder och förutsäga rationellt agerande – för att förstå varför stater krigar med vissa länder och samarbetar med andra måste man istället förstå vad länderna betyder för varandra.

3.2.3 Hur identiteten formar politiken

Enligt Wendts artikel behöver människor identiteter för att förstå såväl sitt eget agerande som andras förväntningar på detsamma (Wendt, 2010 [1992], s. 66). På samma sätt är länders identiteter och ageranden ömsesidigt beroende av varandra eftersom det internationella samspelet skapar länders roller i världspolitiken.

Wendt förklarar att stater skapas av aktörer och dess kulturella kontext: vad som gör en arabisk stat arabisk är inte att dess population talar arabiska utan de normer och regler som förknippas med den arabiska identiteten (Barnett, 2008, s. 163). Därför är en stat inte demokratisk eller kommunistisk på grund av dess institutionella karaktär utan på grund av den normativa innebörden av att vara demokratisk eller kommunistisk.

Vidare hävdar Wendt att en stats identitet inte är fast utan varierar och dess intressen förändras genom interaktion (Weber, 2010, s. 62). En nybliven kommunistisk stat är inte densamma som den var året innan eftersom dess agerande anpassas efter hur den bör och förväntas agera i egenskap av landets nya identitet. Staters beteende skapas genom interaktion, och formas till stor del av elitens föreställningar, identiteter och sociala normer. Det nationella intresset är

ett resultat av sociala identiteter hos flera olika aktörer vilka konstruerar hela statens identitet. Eliten formar därigenom den utrikespolitik som bestämmer relationerna mellan stater. Ledare är benägna att följa internationella normer vilket kan förklara varför ett kommunistiskt partis politik tar hänsyn till vad andra länder tycker och hur de uppfattas i det internationella systemet. Genom att stater har liknande ideologisk identitet antas de också ha gemensamma mål vilket gör att de i högre grad samarbetar än hamnar i konflikt (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 84-85, 143). Vi antar därför att ideologisk skillnad leder till olika agerande eftersom ideologierna medför olika identiteter som de antas agera efter, då det i identiteterna ligger värderingar och ett sorts tryck från gruppen.

3.2.4 Varför identitet förklarar fred

Enligt de konstruktivistiska teoretikerna Christopher Daase och Lars-Eric Cederman är det nödvändigt att undersöka hur staters identiteter byggs upp endogen. Kant fokuserar på vad som händer inom en stat och att den blir fredlig genom demokrati. Hans teorier säger dock inget om vad som händer mellan stater och hur det samspelet ser ut. Det är därför viktigt att fokusera på hur identiteter är uppbyggda länder sinsemellan för att förstå hur de förhåller sig till varandra. Gör inte det erbjuder Kants teorier bara nationella antaganden. Ett socialt uppbyggt perspektiv kan belysa och förklara ytterligare variabler, som till exempel tillit mellan stater (Daase – Cederman, 2003, s. 6).

Cederman och Daase menar att den kausala mekanismen som förklarar fred mellan demokratier är svår att se och undgår många forskare. Tillit är en sådan faktor som inte förklaras av demokrati. Det är dock en faktor som påverkar staters relationer med varandra och är viktig för att förstå om det blir krig eller fred. Om det inte finns tillit mellan staterna faller hela teorin om att demokrati leder till fred, eftersom konflikter lätt uppstår i brist på förtroende (Daase – Cederman, 2003, s. 19-20).

Wendt menar att konstruktivismen kan förklara fred. Genom att studera olika länder går det att hitta gemensamma föreställningar om pacifistiska sociala identiteter. Dessa gemensamma nämnare härrör Wendt från Kant (Daase – Cederman, 2003, s. 20). Beroende på vad staterna identifierar sig med kan man förklara deras beteende på den internationella spelplanen. En stat kan till exempel identifiera sig bara med sig själv, något som ökar risken för konflikt, men det kan också vara så att den identifierar sig med andra stater vilket stärker chanserna för samarbete (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 84-85).

Wendts artikel beskriver hur USA:s militära makt uppfattas på diametralt sätt för landets grannländer Kuba och Kanada. Hans citat: "I have no interest in exploiting my friends, not because of the relative costs and benefits of such action but because they are my friends", illustrerar konstruktivismens betoning av staters subjektiva värderingar som avgörande för det internationella systemets karaktär. Länder beter sig vänligt mot vänner och fientligt mot fiender – just på grund av det enkla faktum att fiender utgör ett hot mot staten i fråga (Wendt, 2010 [1992], s. 66,76).

Enligt konstruktivismen är stater angelägna att följa internationella regler och normer för att ses som en legitim stat (Barnett, 2008, s. 165). Länder värnar om ideologins ideal och värderingar för att vidmakthålla sin legitima position i likasinnade staters ögon. Eftersom de delar uppfattningar om hur samhället bör styras är de måna om att beskydda och stärka dessa värderingar genom samarbete.

Normerna och värderingarna varierar beroende på vilken grupp av internationella stater man tillhör. De institutioner som den demokratiska fredsteorins antaganden grundar sig i är följaktligen resultat av liberala staters gemensamma identiteter och värderingar. Alla dessa identitetsfaktorer leder till att länder blir mer benägna att ha ett fredligare förhållningssätt till varandra när de delar identitet i större utsträckning (Nau, 2007, s. 396).

Vad som binder samman en grupp förutom fysiska likheter som nationalitet eller etnicitet kan vara något som inte tar fasta på det materiella, nämligen hängivenheten till en ideologisk princip. Daase och Cederman tar upp exemplen socialism och demokrati. Var stater kategoriserar sig, alltså identifierar sig som, spelar en stor roll när vänskapsband knyts. Således kan det antas att stater med liknande eller samma ideologi utbyter vänliga relationer och är mindre konfliktbenägna mot varandra (Daase – Cederman, 2003, s. 14-15).

3.2.5 Hur konstruktivismen förklarar krig

För att kunna förklara vad som händer när fred existerar måste vi också se på vad som händer när konflikt uppstår. När länder förändras påverkas flera faktorer, särskilt när det gäller nationalistiska förändringar. Denna utveckling leder till att politiken riktar sig lika mycket inåt som utåt från landet eftersom de nationella och internationella arenorna blandas ihop. Den nationalistiska förändringen skapar ofta etniska konflikter, inte bara internt utan också externt med en annan stat som fiende (Daase – Cederman, 2003, s. 25-26).

Krig som orsakas av nationalism uppstår bland annat genom att de nationaliserande staterna ser territorium utanför sitt lands gränser som rättmätigt tillhörande sitt land. Det kan vara före detta territorier eller territorier med minoriteter från det egna landet. När sedan länders nationalism triggas sprider de sina perspektiv och definitioner av kulturell identitet, och påtvingar dessa på andra territorier och minoriteter (Daase – Cederman, 2003, s. 26). Detta leder inte sällan till krig eftersom länder inte delar gemensamma uppfattningar och identiteter.

4 Resultat och analys

4.1 Kodning och empiriskt resultat

Vi kodar totalt 29 stater som har varit kommunistiska under någon period efter år 1975 enligt våra definitioner och avgränsningar. Vi registrerar även under vilka årtal länderna varit kommunistiska. Det här gör vi för att dels utesluta länder som inte varit kommunistiska efter 1975, och dels för att underlätta den empiriska analysen av konflikter mellan länderna. Om två av analysenheterna vid något tillfälle har krigat är det viktigt att se om de båda faktiskt var under kommunistiskt styre vid tillfället.

Vissa av länderna har pendlat mellan kommunism och andra styrelseskick och några har varit kommunistiska endast en kortare tidsperiod. I flera fall är exakta årtal oklara, speciellt vid tiden kring Sovjetunionens och Jugoslaviens sammanbrott på 1990-talet, och när andra länder har rört sig från kommunism till en mer liberal statsideologi. Tidsbestämningen är ett problem i sig men egentligen bara relevant då två länder har krigat med varandra, vilket är ett undantag snarare än en regel.

Vi filtrerar bort länder med kommunistiska partier i koalitions- och samlingsregeringar eftersom vi är intresserade av stater som enhetliga aktörer med enhetlig ideologi. Notera att många av de före detta sovjetiska delrepublikerna är svårkodade eftersom de ofta behållit sitt kommunistiska arv genom auktoritära regimer under reformerade benämningar.

Länderna vi identifierar som kommunistiska sedan 1975 följer i alfabetisk ordning: Afghanistan,

Namn och årtal kommunistiska
Afghanistan 1978-1992
Albanien 1946-1991
Angola 1974-1992
Benin 1972-1990
Bulgarien 1946-1989
Etiopien 1975-1991
Grenada 1979-1983
Jugoslavien (Forna) 1943-1991
Kambodja 1975-1992
Kina 1949-
Kongo-Brazzaville 1970-1991
Kuba 1959-
Laos 1975-
Madagaskar 1975-1992
Moldavien 2001-2009
Mongoliet 1924-1990
Mozambique 1975-1989
Nepal 1994-1996
Nordkorea 1948-
Polen 1945-1989
Rumänien 1947-1989
Jugoslavien* 1997-1999
Somalia 1969-1979
Sovjetunionen** 1917-1991
Sydjemen 1967-1990
Tjeckoslovakien 1948-1992
Ungern 1949-1989
Vietnam 1945-
Östtyskland 1949-1990

Albanien, Angola, Benin, Bulgarien, Etiopien, Grenada, Jugoslavien (forna), Jugoslavien*¹ (Serbien och Montenegro), Kambodja, Kina, Kongo (Brazzaville), Kuba, Laos, Madagaskar, Moldavien, Mongoliet, Moçambique, Nepal, Nordkorea, Polen, Rumänien, Somalia, Sovjetunionen**², Sydjemen, Tjeckoslovakien, Ungern, Vietnam och Östtyskland. Dessa länder, och årtal de är eller har varit kommunistiska enligt vår definition, redovisas i tabellen på föregående sida (NE, 2012, sökord: landets namn; kapitel: Historia eller Politik och Statsskick) (LOC, 2012) (U.S Department of State, 2012).

Tabellen använder vi sedan för ytterligare ett steg i analysen då vi med hjälp av data från UCDP Conflict Encyclopedia skapar en matris över ländernas krig med varandra sedan 1975 och framåt. Matrisen listar de kommunistiska länderna i alfabetisk ordning i såväl vänster som övre kolumn. Om data visar att två länder har krigat skriver vi krigsårtalen i rutan där ländernas kolumner möts. Siffran noll skrivs om inget krig har skett och bokstaven x för att markera rutorna där samma lands två kolumner möts (se Bilaga).

Från matrisen i bilagan urskiljs tre krig mellan kommunistiska länder: Vietnam – Kambodja (1978-1979), Kina – Vietnam (1979) och Etiopien – Somalia (1977-1978). Notera att kriget mellan Vietnam och Kambodja inte redovisas tydligt i UCDP. Vi definierar ändå konflikten som ett mellanstatligt krig. Varför förklaras i avsnittet om Kambodja och Vietnam.

Av 29 analysenheter har alltså fem stycken krigat med en annan enhet, och på 37 år har det förekommit tre krig mellan kommunistiska länder. Värt att nämna är att alla tre krigen skedde under två år. Om detta skedde av en slump eller om det berodde på extrema ideologiska splittringar inom kommunistblocket just under den perioden ska vi inte spekulera i. Det är dock intressant att inte ett enda krig har skett mellan kommunistiska stater sedan 1980.

4.2 Analys – tre krig, tre undantag

Även om empirin motsäger vår hypotes att kommunistiska länder inte krigar med varandra anser vi att resultatet inte missgynnar våra grundantaganden. Kommunistiska stater krigar inte mot varandra i större utsträckning och inte särskilt ofta, vilket vår empiriska undersökning visar. Teorin om den demokratiska freden anser vi nu vara mindre relevant, eftersom de flesta av länderna i vår undersökning styrts genom icke-demokratiska (ofta totalitära) former och inte heller krigat ofta med varandra.

Som vi skriver i kapitlet om den demokratiska freden har även den teorin flera fall av krig mellan till synes demokratiska länder. De kan bortförklaras eftersom

¹ *Efter kollapsen av det forna Jugoslavien fortsatte delrepublikerna Serbien och Montenegro att lyda under benämningen Folkrepubliken Jugoslavien fram till år 2003. Mellan år 1997-1999 styrdes republiken av den kommunistiske presidenten Slobodan Milosevic.

² **Endast de postsovjjetiska länder (Moldavien) som fortsatte vara kommunistiska efter Sovjetunionens fall behandlas som separata stater.

länderna inte till fullo uppfyllt de demokratiska variablerna eller att konflikten inte följt definitionen av mellanstatligt krig. Russett identifierar till exempel tolv krig på 200 år mellan demokratiska stater. Han ser dock dessa som undantag eftersom de på olika sätt inte uppnått fullständiga demokratiska principer. Han menar exempelvis att en stat inte är demokratisk innan landet har haft en folkvald representation i mer än tre år (Russett, 1993, s. 16-17).

På liknande sätt menar vi att de tre observerade krigen i den här undersökningen är särskilda undantag. Dessa undantag utvecklas i följande avsnitt där vi belyser några essentiella faktorer bakom konflikterna som kan förklaras av vår konstruktivistiska teori.

4.2.1 Vietnam attackerar Röda Khmerernas Kambodja

I boken *Why Vietnam Invaded Cambodia: Political Culture and the Causes of War*, skriver författaren Stephen Morris att den vietnamesiska invasionen av Kambodja i december 1978 var starten på det första fullskaliga kriget mellan två kommunistiska stater (Morris, 1999, s. 5).

Konflikten inleddes som mellanstatlig, mellan Kambodja och Vietnam, men själva kriget fortsatte sedan mellan den Vietnamstödda rebellgruppen KNUFNS (Kampuchean National United Front for National Salvation) och Pots regering. UCDP redovisar därför konflikten som intern, men det gör inte vi eftersom Vietnam invaderade Kambodja i slutet av 1978 och satte KNUFNS vid makten (UDCP conflict encyclopedia: Vietnam - Cambodia) (Morris, 1999, s. 111, 220). UCDP:s databas över militära förluster kompletteras därför med andra källor som bekräftar att det var över 1000 döda i kriget (Khoo, 2011, s. 127).

Vid tidpunkten för Vietnams invasion styrdes Kambodja sedan tre år tillbaka av den tidigare gerillagruppen Röda Khmererna. Den vietnamesiska regeringen hade till en början goda och solidariska relationer med Röda Khmererna. Partnerna såg varandra som en del av den internationella marxistiska proletära gemenskapen och den vietnamesiska regeringen stödde gerillans kamp. Men efter Röda Khmerernas maktövertagande i Kambodja år 1975 förändrades relationen drastiskt (Morris, 1999, s. 231).

Det nya kambodjanska statsbygget påbörjade tidigt en oberoende och isolerad utrikespolitik. Regimen tog snabbt avstånd från det internationella kommunistiska etablissemanget och erkände officiellt endast ett av Warsawapaktens länder (Rumänien) som suverän stat. Nästan alla utländska diplomater kastades ut och år 1978 var endast fem ambassader fortfarande i funktion i Kambodja (Morris, 1999, s. 75).

Röda Khmererna påbörjade sedan, under ledaren Pol Pots regi, en av mänsklighetens mest omfattande utrensningar (Morris, 1999, s. 70). Intellectuella, rika och religiösa dödades eller skickades till arbetsläger. På rekordtid tömdes alla landets stora städer på människor som slussades ut på landsbygden i syfte att skapa det ideala bondesamhället (Svensson – Öjendal, 2011). Som en annan del av Kambodjas nationalistiska politik förföljdes etniska minoriteter och många

tvingades fly landet (Svensson – Öjendal², 2011). Även kambodjaner som sympatiserade med Vietnam fängslades eller avrättades (Morris, 1999, s. 98-101).

Snart riktades den kambodjanska ledningens aggressioner även utåt. Röda Khmererna inledde väpnade räder på vietnamesiskt territorium som de ansåg rättmätigt tillhörde Kambodja. Pots regim menade att de dåvarande gränsdragningarna var orättvisa och oacceptabla, och rättfärdigade de militära aktionerna med att de ville återställa Kambodjas nationella status.

Innan 1978 hade Vietnam en väldigt defensiv och återhållsam taktik mot Kambodja, men spänningarna från de kambodjanska attackerna och irrationaliteten i Pol Pots extrema politik provocerade till slut fram Vietnams invasion (Morris, 1999, s. 230-232). Det bör återigen betonas att anfallet gjordes för att rensa ut Röda Khmererna ur Kambodja, inte för att attackera Kambodja som land.

4.2.2 Kina attackerar Vietnam

Den vietnamesiska ledningen visste att attacken mot Kambodja kunde innebära hämndaktioner från Kina (Morris, 1999, s. 88). Enligt Xiaoming Zhangs artikel *China's War with Vietnam: A Reassessment*, ska Kinas dåvarande ledare Deng Xiaoping ha sagt att en vietnamesisk aktion mot Kambodja skulle besvaras militärt av Kina (Zhang, 2005, s. 856). En kinesisk invasion av Vietnam var alltså fullt tänkbar och välplanerad redan innan Kambodjakrigets start.

I januari 1979 påbörjade Kina en fullskalig attack mot Vietnam. Länderna hade i flera år varit inblandade i mindre väpnade territoriella dispyter över bland annat rätten till de omtvistade Paracel- och Spratleyöarna i Sydkinesiska sjön, men inte förrän nu övergick konflikten verkligen till krig med över 1000 stridsrelaterade dödsfall (UCDP: Conflict Encyclopedia: China-Vietnam).

Vietnams närvaro i Kambodja retade upp kineserna. Kina var ett av få länder som stödde Röda Khmererna och landet visade tidigt sitt missnöje med den vietnamesiska invasionen. Det omfattande kinesiska biståndet till Vietnam avbröts därför abrupt och snart inleddes en massflykt av etniska kineser från Vietnam över gränserna i norr (Tönnesson – Amer, 2011).

Morris menar i sin bok att Kina till slut var tvunget att attackera Vietnam även på grund av kulturella skäl. Efter att Kina tidigare hotat Vietnam med uttalanden om hämndaktioner i händelse av en vietnamesisk invasion hade den moraliska förlusten av att inte agera varit förödande. Att avstå från att uppfylla sådana hot är inte förenligt med kinesisk kultur (Morris, 1999, s. 168).

Enligt Zhangs artikel var 1970-talets kinesiska utrikespolitik genomsyrad av nationalism. Utåt sett var landet kommunistiskt och dess internationella relationer präglade av marxistisk gemenskap, men för den styrande ledningens Kinacentrerade världsbild var regional hegemoni fortfarande det huvudsakliga målet. Näromliggande länder, såsom Vietnam, sågs därför som hot mot Kinas inflytande. Medan Kina vid tidpunkten stöddes av USA stod Vietnam betydligt närmare Sovjet och resten av det globala kommunistblocket (Zhang, 2005, s. 853) (UCDP: Conflict Encyclopedia: China).

Även om länderna tidigare haft ideologiska band dominerades deras relation alltid av en kinesisk känsla av överlägsenhet gentemot sitt grannland. I utbyte mot sitt enorma militära och ekonomiska bistånd krävde Kina att Vietnam officiellt erkände landet som regional ledare. Zhang menar att Vietnams ledning störcdes oerhört av Kinas arrogans. När vietnamesiska trupper började angripa kinesiska gränspatruller vid mitten av 1970-talet grundades alltså dessa attacker i nationalistiska och kulturella drivfaktorer. Det är därför tydligt att krigsorsakerna till stor del framkallades av ländernas dåvarande ledares nationella stolthet och historiska motiv (Zhang, 2005, s. 854-855).

4.2.3 Somalia invaderar Etiopien

Kriget mellan Somalia och Etiopien inleddes år 1977 när somaliska trupper anföll den omtvistade gränsprovinsen Ogaden. Syftet var att återfå kontroll över vad somalierna ansåg vara förlorat territorium som skulle ingå i uppbyggnaden av ett enat Storsomalia (Landguiden, 2011).

Världens dåvarande kommunistiska etablissemang visade tidigt sitt enhetliga stöd till Etiopien i konflikten. Länder som Kuba, Sydjemen och inte minst Sovjet skickade trupper, vapen och militär expertis till Etiopien efter den somaliska invasionen (UCDP: Conflict Encyclopedia: Ethiopia-Somalia). De kommunistiska staterna identifierade sig uppenbarligen med Etiopien, möjligen eftersom varken omvärlden eller Somalia självt såg landet som särskilt kommunistiskt i egentlig mening.

Somalia var nämligen en väldigt speciell kommuniststat. Landet styrdes vid krigets utbrott av den före detta generalen Siad Barre, vars personliga tolkning av kommunism influerades av såväl Koranen som Lenin, Mao och Mussolini. Somalias officiella ideologi kallades vetenskaplig socialism och byggde på en extrem personkult kring Barre och hans kombination av marxism och islam (LOC, 2012).

Den kommunistiska övertygelsen var dock aldrig särskilt etablerad hos det somaliska folket eller den styrande makteliten, som använde ideologin snarare som pragmatiskt maktmedel än som politisk ståndpunkt (LOC, 2012). Detta blev särskilt tydligt i Somalias utrikespolitiska tvärvändning från sovjetallierad till västvänlig i mitten på 1970-talet, när USA plötsligt tilläts installera militärbaser på somaliskt territorium (Adam, 2002, s. 25, 172). Noterbart är att brytningen med östblocket skedde samtidigt som Etiopiens pågående kommunistiska revolution. Istället för att stödja sitt grannlands nya statsbyggnad utnyttjade alltså Somalia dess inre oroligheter för att inleda en invasion.

4.3 Avsaknad av gemensam identitet

Detta stycke presenterar en kort analytisk sammanfattning om hur konstruktivistisk teori kan förklara krig mellan kommunistiska länder.

Först och främst är det uppenbart att nationalistiska motiv är en gemensam faktor för de tre krig vi har identifierat sedan 1975. Länderna dominerades vid krigstillfällena av en identitet som, istället för att vara gemensam och leda till samarbete, var fokuserad på den nationella staten och ledde till konflikt. Det existerade ingen internationell ideologisk gemenskap för de inblandade länderna.

Som vi skriver i teoridelen stämmer detta väl överens med Daase och Cedermans antagande om att länders relationer ofta försvåras när nationalistiska intressen kommer in i bilden. Teorin förklaras av att länder identifierar sig med sig själva snarare än med andra stater, något som tydligt varit fallet för de tre krig som redovisas i den här undersökningen. Teoretikerna menar också att gemensamma identiteter måste byggas upp inom och mellan länder för att de ska lita på varandra och förhindra konflikt. Denna internationella interaktion existerade inte i våra fall (Daase – Cederman, 2003, s. 24-26).

Extra tydligt är det i fallet med Kambodja. Kambodja såg sig i princip som ensam revolutionär stat i världen. Röda Khmererna drev en kommunistisk politik med extrema nationalistiska inslag. De drog sin version av maoism till den yttersta gränsen och ansåg att deras tolkning var den enda rätta (Morris, 1999, s. 71). Deras utrikespolitik gick ut på isolation och landet hade inte mycket kontakter med omvärlden. Utan internationella förbindelser kan inte den gemensamma identiteten uppstå, eftersom konstruktivismen menar att denna skapas via interaktion. Kambodja identifierade sig alltså endast med sig själv vilket enligt Wendt leder till konfliktbenägenhet (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 84-85).

Följaktligen invaderade Vietnam på många sätt inte en kommunistisk jämlike eftersom länderna inte delade grundläggande ideologiska värderingar, vilket enligt vår teori krävs för att förhindra krig. Vietnam och Kambodja hade tidigare haft bra relationer men de försämrades efter Röda Khmerernas maktövertagande (Morris, 1999, s. 231). En förskjutning från en gemensam identitet skedde eftersom Röda Khmerernas politik vid makten ledde till en splittring mellan länderna. Vidare sågs inte Vietnams konflikter i Asien av de inblandade parterna som politiska dispyter som kunde lösas diplomatiskt mellan jämlikar, utan som en moralisk kamp på liv och död mot regional imperialism (Morris, 1999, s. 13).

Som vi nämner tidigare anses Kinas marxistiska förpliktelser fungerat som en chimär för de nationalistiska mål landets ledning egentligen hade med sina internationella relationer. De rådande maktförhållandena och den kinesiska kulturen bidrog också till att de inte kunde tolerera Vietnams invasion av Kambodja utan att tappa ansiktet, vilket hade varit moraliskt förödande (Morris, 1999, s. 168). Ländernas olika utrikespolitiska mål orsakades alltså av nationalistiska och ideologiska skillnader.

I Afrika ledde Somalias islaminspirerade version av marxism och expansiva mål till att världens kommunistiska länder demonstrativt tog Etiopiens sida i konflikten. Som beskrivs tidigare förflyttades Somalias utrikespolitiska tillhörighet från Sovjet till USA, vilket är ett exempel på hur landets ideologiska identitet hade förändrats innan kriget utbröt. Somalias interna politik var också ideologiskt splittrad vilket gjorde att de saknade gemensamma faktorer med andra kommunistiska länder.

4.4 Den ideologiska freden

I det här avsnittet använder vi de normativa inslagen från den demokratiska fredsteorin för att analysera resultatet från vår statistiska undersökning, och knyter samman dessa med konstruktivistiska antaganden om fred och identitet.

Vår kvantitativa studie klargör att kommunistiska länder inte krigar med varandra i stor utsträckning: av 29 länder har endast tre krig uppstått på 37 år och sedan 1980 har inget krig förekommit. Det existerar således någon form av fredligt beteende mellan staterna och vår studie visar därför att länder med gemensam ideologisk identitet är mindre benägna att gå i krig med varandra. I avsnitten ovan analyserar vi de få krig som har skett mellan kommunistiska länder, och vi visar att dessa faktiskt kan förklaras med hjälp av vårt konstruktivistiska antagande om att avsaknad av gemensam identitet ofta leder till krig. Vi utvecklar därmed en ny teori, den ideologiska freden, vilken utvidgar teorin om den demokratiska freden med att länder som delar statsideologi inte går i krig med varandra. Som vi skriver i inledningen är det uppenbart att den demokratiska freden stämmer. Vår uppsats visar endast att freden framkallas av mer normativa anledningar än vad teorin förutsätter.

Den demokratiska freden innehåller element som återfinns i vår ideologiska fredsteori. Dessa konstruktivistiska inslag anser vi är tongivande för att förklara freden. Bland annat Russett och Doyle gör antaganden, vilka presenteras i uppsatsens teoridel, om att demokratiska länder helt enkelt inte bör kriga med varandra eftersom de delar gemensamma demokratiska normer. Liberala, kommunistiska eller demokratiska värderingar som härrör från en viss identitet kan alla delas av andra länder, vilket skapar fredliga relationer. Uppsatsen visar att det inte är just demokrati som är den oberoende variabeln i fredsekvationen. Variabeln är istället gemensamma värderingar, oavsett hur dessa ser ut, vilka tillkommer länders ideologiska tillhörighet och identitet.

Demokratier krigar inte med varandra, precis som Kant antog. Dock inte av anledningen att folk inte vill kriga i allmänhet utan eftersom folk inte vill kriga med likasinnade nationer. Eftersom vi ser att fred uppstår även mellan kommunistiska stater har inte de demokratiska faktorerna någon reell påverkan på fred. Vi anser att det är identitetsfaktorn som leder till att fred skapas, och till skillnad från Russett konstaterar vi vilken faktor som är viktigast för att förstå varför länder inte krigar (Nau, 2007, s. 400).

Som vi skriver i teoriavsnittet menar Daase och Cederman att demokrati inte förklarar fred bland annat eftersom den inte behandlar faktorer som tillit mellan stater, något som är oberoende av demokrati och viktigt för att konflikter inte ska uppstå. Tillit fås genom interaktion där parterna vet var de har varandra. Samarbete, vänskap och fred nås därför genom att länder delar vissa värderingar i större utsträckning (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 136). De värderingarna skapar tillit mellan stater till exempel genom att länderna strävar efter samma mål.

Vidare antar den demokratiska freden att eftersom folkvalda ledare representerar folkets intressen antas de också handla efter dem. Konstruktivismen menar dock att eliten formar politiken genom att ha större inflytande på kultur och skapandet av den nationella identiteten (Mingst – Arreguín-Toft, 2010, s. 84-85). Att landet har ett demokratiskt statsskick spelar därför mindre roll när det kommer till utformningen av utrikespolitiken. Därför anser vi att den demokratiska freden inte kan förklaras av de demokratiska institutionernas funktioner.

Med utvecklandet av den ideologiska freden menar vi att man bör ifrågasätta rättfärdigandet av liberala länders offensiva utrikespolitik. Vi ser hur amerikanska presidenter och liberala teoretiker såsom Doyle försvarar demokratiska länders krig i den ideologiska liberalismens namn för att skapa världsfred. George W. Bush rättfärdigade Irakkriget med orden: ”We fight, as we always fight, for a just peace”, och syftade på att spridandet av demokrati skapar fredliga förbindelser mellan länder (Bush, 2003) (Dunne, 2008, s. 117-118). Liberala länders krigsberättigande blir problematiskt eftersom vår undersökning visar att även kommunistiska länder har fredliga relationer med varandra. Totalitära kommunistiska stater skulle därför lika gärna kunna använda samma argument, att sprida fred, för att kriga.

5 Slutsats

Syftet med uppsatsen är att utveckla en ny konstruktivistisk teori som förklarar varför fred uppstår mellan länder. Vi betonar innebörden av de gemensamma värderingarna som tillkommer stater genom deras ideologi. Detta gör vi genom att besvara frågeställningen: Kan länders gemensamma ideologiska identiteter förklara fred?

Vi anser att vi har ett positivt svar på denna frågeställning. Hypotesen att kommunistiska länder inte krigar med varandra är dock inte helt sann. Vi har genomfört en empirisk studie av världens kommunistiska länder sedan 1975, där vi har valt ut länderna efter vår definition och sedan använt UCDD:s konfliktdatabas för att se om länderna har krigat med varandra. Undersökningen visar att tre krig ändå har förekommit mellan kommunistiska stater vilket motsäger hypotesen och gör att det möjligtvis inte går att tala om en ideologisk fred i absoluta termer. Men det är ändå uppenbart att kommunistiska stater inte är särskilt benägna att gå i krig med varandra. Det är också uppenbart att mekanismerna bakom den demokratiska freden kan och bör problematiseras ordentligt.

Vid de tre undantagskrigen hade de inblandade länderna nationalistiska och kulturella olikheter vilka, precis som vår konstruktivistiska teori antar, förhindrade uppkomsten av den gemensamma ideologiska tillhörigheten som skapar fredliga relationer. Den konstruktivistiska teorin förklarar varför länder med gemensam identitet är mer benägna att samarbeta och ha fredliga relationer. Vi konstaterar att denna teori stämmer eftersom vår studie visar att det är betydelsen av att ha en gemensam ideologisk tillhörighet, snarare än vad den ideologin egentligen innebär, som gör att länder inte krigar med varandra. Därför är den demokratiska fredsteorin relevant på det sätt att länderna har en gemensam identitet som avhåller dem från att kriga sinsemellan. Vidare var i princip alla de länderna vi analyserat inte demokratiska men de har ändå inte krigat i stor utsträckning, vilket stödjer vår teori och motsäger teorin om den demokratiska freden. Oavsett om det råder en fullständig ideologisk fred eller inte anser vi att uppsatsen tydligt demonstrerar att länders gemensamma ideologiska identiteter kan förklara fred.

Slutligen vill vi nämna att ytterligare studier i ämnet behövs. Undersökningar med bredare definitioner, som sträcker sig längre bak i tiden och som även analyserar exempelvis fascistiska staters krigiska historia, är av stor relevans för prövandet och stärkandet av vår teori. Detta lämnar vi öppet för vidare forskning.

6 Referenser

- Adam, Hussein, 2002. "The International Humanitarian Intervention in Somalia, 1992-1995", i Laremont, Ricardo René (red.), *The Causes of War and the Consequences of Peacekeeping in Africa*. Portsmouth, NH: Heinemann, s. 171-193
- Barnett, Michael, 2008. "Social Constructivism", i Baylis, John (red.), *the Globalization of World Politics: an introduction to international relations*. 4 uppl. New York: Oxford University Press, s. 160-173
- Baylis, John, 2008. "International and global security", i Baylis, John (red.) *the Globalization of World Politics: an introduction to international relations*. 4 uppl. New York: Oxford University Press, s. 226-241
- Bush, George W, 2003, American Enterprise Institute (*The Future of Iraq*), [elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.presidentialrhetoric.com/speeches/02.26.03.html>. Hämtdatum: [2012-05-12]
- Daase, Christopher – Cederman, Lars-Erik, 2003. *Endogenizing Corporate Identities: the Next step in Constructivist IR Theory* [Elektronisk]. <http://ejt.sagepub.com/content/9/1/5.full.pdf+html>. Hämtdatum: [2012-05-03]
- Doyle, Michael, 1983a. *Kant, Liberal Legacies, and Foreign Affairs* [elektronisk]. <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/2265298.pdf>. Hämtdatum: [2012-05-03]
- Doyle, Michael, 1983b. *Kant, Liberal Legacies, and Foreign affairs, Part 2* [elektronisk]. <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/2265377.pdf>. Hämtdatum: [2012-05-03]
- Doyle, Michael, 2005. Three Pillars of the Liberal Peace [elektronisk]. <http://www.jstor.org/stable/pdfplus/30038953.pdf>. Hämtdatum: [2012-05-03].
- Doyle, Michael, 2010 [1986]. "Liberalism and World Politics", i Mingst, Karen A. (red.), *Essential Readings of World Politics*. 4 uppl. NY: W. W. Norton & Co., s. 50-64
- Dunne, Tim, 2008. "Liberalism", i Baylis (red.) *the Globalization of World Politics: an introduction to international relations*. 4 uppl. New York: Oxford University Press, s. 108-122
- Esaiasson, Peter (red.) – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3 uppl. Stockholm: Nordstedts Juridik AB
- Kant, Immanuel, 2010 [1795]. "To Perpetual Peace: A Philosophical Sketch", i Mingst, Karen A. (red.), *Essential Readings of World Politics*. 4 uppl. NY: W. W. Norton & Co., s. 12-15
- Khoo, Nicholas, 2011. *Collateral Damage – Sino-Soviet Rivalry and the Termination of the Sino-Vietnamese Alliance* [elektronisk]. Tillgänglig:

- http://books.google.se/books?printsec=frontcover&vid=LCCN2010027352&edir_esc=y#v=onepage&q&f=false. Hämtdatum: [2012-05-17]
- Landguiden, Utrikespolitiska Institutet, [elektronisk] 2011. Tillgänglig: <http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Somalia/Modern-Historia>. Hämtdatum: [2012-05-07]
- Liedman, Sven-Eric, 2011. Nationalencyklopedin, hemsida, [elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/ideologi>. Hämtdatum: [2012-05-20]
- LOC - Library of Congress, Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: [http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+so0035\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+so0035)). Hämtdatum: [2012-05-07]
- Mingst, Karen A. (red.) – Arreguín-Toft, Ivan M., 2010. *Essentials of International Relations*. 5 uppl. New York: W.W. Norton & Company, Inc.
- Morris, Stephen J., 1999. *Why Vietnam Invaded Cambodia: political culture and the causes of war*. Stanford, CA: Stanford UP
- Nau, Henry R., 2007. *Perspectives on International Relations: power institutions and ideas*. Washington D.C.: C Q Press
- NE – Nationalencyklopedin, Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://www.ne.se/>. Hämtdatum: [2012-05-10]
- Russett, Bruce, 1993. *Grasping the Democratic Peace: principles for a cold war world* [elektronisk]. <http://www.polisci.ufl.edu/usfpinstitute/2010/documents/readings/Russett,%20Grasping,%20chap.%201.pdf>. Hämtdatum: [2012-05-03]
- Svensson, Thommy – Öjendal, Joakim, 2011. Nationalencyklopedin, hemsida, [elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/kambodja/historia>. Hämtdatum: [2012-05-08]
- Svensson, Thommy – Öjendal, Joakim2, 2011. Nationalencyklopedin, hemsida, [elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/kambodja/befolkning-och-etnografi>. Hämtdatum: [2012-05-19]
- Tönnesson, Stein – Amer, Ramses, 2011. Nationalencyklopedin, hemsida, [elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/vietnam/historia/vietnam-efter-1975>. Hämtdatum: [2012-05-08]
- UCDP – Uppsala Conflict Data Program Conflict Encyclopedia, Uppsala Universitet, Institutionen för Freds- och konfliktforskning [elektronisk]. Tillgänglig: www.ucdp.uu.se/database. Hämtdatum: [2012-05-07]
- U.S Department of State, Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5460.htm>. Hämtdatum: [2012-05-07]
- Weber, Cynthia, 2010. *International Relations Theory: A critical introduction*. 3 uppl. London: New York: Routledge
- Wendt, Alexander, 2010 [1992]. "Anarchy Is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics", i Mingst, Karen A. (red.), *Essential Readings of World Politics*. 4 uppl. NY: W. W. Norton & Co., s. 64-88

Zhang, Xiaoming, 2005. *China's 1979 War with Vietnam: A Reassessment*
[elektronisk]. Tillgänglig: [http://viet-
studies.info/kinhte/China_War_With_Vietnam.pdf](http://viet-studies.info/kinhte/China_War_With_Vietnam.pdf). Hämtdatum: [2012-05-08]

